

Preventiemenu voorscholen, peuter -en kinderopvang

Schooljaar 2019-2020

Inleiding

Preventiemenu

Voor u ligt het preventiemenu voor voorscholen, peuter -en kinderopvang voor het schooljaar 2019-2020. Het preventiemenu wordt u aangeboden door het CJG Delfzijl, Appingedam en Loppersum. Het menu is opgesteld in overleg en met medewerking van gastouders, kinderopvangorganisaties en aanbieders.

Aanleiding

Vorig jaar zijn in onze regio de eerste ervaringen opgedaan met een preventiemenu voor basisscholen. Deze ervaringen waren dusdanig positief dat er is besloten het preventiemenu uit te breiden naar de voorscholen, kinderopvang en het Voortgezet Onderwijs. Dit voorziet in de behoefte van de kindcentra in de regio, het preventieaanbod kan zo makkelijker en efficiënter worden afgestemd. Daarnaast blijkt uit navraag dat ook gastouders en kinderopvangorganisaties graag één overzichtelijk aanbod van alle preventieactiviteiten hebben. Ook de mogelijkheid om een adviesgesprek hierover te voeren wordt positief ontvangen.

Bewuste keuzes

Met betrokken aanbieders is voor het komende schooljaar dit menu gemaakt met het preventieaanbod op een rij. U kunt hieruit duidelijke en bewuste keuzes maken passend bij wat er speelt binnen uw situatie en met uw kinderen. De doelgroepen van dit preventiemenu zijn pedagogisch medewerkers, ouders, en jonge kinderen.

Aanmelden

In mei/juni 2019 benadert Annemiek Fransen, kwartiermaker en coördinator van het preventiemenu u. Het is dan aan u om wel of niet deel te nemen en een selectie uit het aanbod te kiezen. U ontvangt op deze manier een jaarlijks 'preventiepakket op maat'.

Verder uitbouwen

Het is de bedoeling om het aanbod in het preventiemenu steeds verder uit te bouwen. Benadert een organisatie u over een preventieactiviteit en staat deze nog niet in het preventiemenu? Dan kunt u deze organisatie onze contactgegevens geven. Zo bouwen we samen verder aan het menu.

Kwartiermaker en coördinator preventiemenu basisonderwijs

Annemiek Fransen

06-52315949

info@dynamiekcompany.nl

Inhoud

Aardbevingen	4
Communicatie.....	5
Gezondheid	9
Kindercoaching.....	16
Kind en media	17
Meer bewegen	18
Natuur en duurzaamheidseducatie.....	21
Opvoeden.....	23
Relaties en seksualiteit.....	33
Taalontwikkeling	35
Veilig opgroeien	43

Aardbevingen

Thema	Aardbevingen
Titel	Ondersteuning bij het onderwerp 'kinderen en aardbevingen'
Doelgroep	- Ouders van kinderen van 0 tot 18 jaar - Kinderen en medewerkers van voorscholen en gastouders.
Beschrijving activiteit	<p>Mensen kunnen voor ondersteuning bij het onderwerp 'kinderen en aardbevingen' het Consultatieteam 'kinderen en aardbevingen' van GGD Groningen inschakelen. Het Consultatieteam van GGD Groningen, bestaande uit twee jeugdartsen en een jeugdverpleegkundige, beschikt over specifieke expertise en een professioneel netwerk op dit gebied.</p> <p>In overleg met het jeugdgezondheidszorgteam betrokken bij de (voor)school kan er per situatie gekeken worden naar een passend aanbod op collectief niveau. Te denken valt aan informatiebijeenkomsten voor ouders, kinderen en/of leerkrachten.</p> <p>Daarnaast kan elke jeugdverpleegkundige en jeugdarts van GGD Groningen op individueel niveau informeren, adviseren, begeleiden en zo nodig verwijzen voor passende hulp.</p>
Periode	In overleg
Tijd	In overleg
Locatie	In overleg
Kosten	Het aanbod zal in eerste instantie gefinancierd worden vanuit de GGD. Mocht de vraag naar deze interventie erg groot zijn, zal overlegd worden of aanvullende financiering vanuit gemeenten, onderwijs of voorscholen aan de orde is.
Ouderbetrokkenheid	Ja, afhankelijk van de vraag kunnen ouders betrokken worden
Aanbieder	GGD Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Via het betrokken consultatiebureauteam.

Communicatie

Thema	Communicatie
Titel	Effectief communiceren met mensen met een (niet direct zichtbare) beperking.
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	<p>Inhoud van de training</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kenmerken van de beperking en de gevolgen daarvan voor het functioneren • Signalen herkennen die kunnen duiden op een Licht Verstandelijke Beperking (LVB), Autisme Spectrum Stoornis (ASS) of Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) • Belichten van de talenten van mensen met een beperking • Voorkomen van over- en/of ondervraging • Trainen van vaardigheden om goed contact te kunnen maken en te communiceren met mensen met een beperking • Aansluiten bij het leervermogen <p>De training wordt uitgevoerd door een trainer van MEE. Tijdens de training werken we met een acteur die gespecialiseerd is in het spelen van een burger met een specifieke (vaak niet zichtbare) beperking en zetten we eventueel ervaringsdeskundigen in.</p>
Periode	4 dagdelen van 3 uren.
Tijd	In overleg
Locatie	Opvang
Aantal deelnemers	12
Kosten	Per dagdeel € 1.250,--. In overleg kan deze training modulair aangeboden worden.
Ouderbetrokkenheid	Deze training richt zich op het herkennen van en omgaan met beperkingen die kinderen of hun ouders hebben.
Aanbieder	MEE Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Carla Kamerling, c.kamerling@meegroningen.nl/06-31670013 of aanmeldpunt@meegroningen.nl/ 06-31670021

Thema	Communicatie
Titel	Effectief communiceren met kinderen
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	<p>Hebben pedagogisch medewerkers binnen uw organisatie het gevoel dat zij het contact dreigen te verliezen met kinderen? Hebben ze binnen uw organisatie moeite met het verdelen van de aandacht tussen drukke kinderen en rustige kinderen die ogenschijnlijk weinig aandacht vragen?</p> <p>In deze cursus worden pedagogisch medewerkers getraind in een muzische benadering van kinderen. Een muzische houding gaat uit van de kwaliteiten en de mogelijkheden van het kind. Met deze houding ontstaat er oprecht contact met ieder kind. Hierdoor ontstaat er ruimte voor het individuele kind om zich uit te drukken, te ontwikkelen en te leren. Bijzondere persoonlijkheidskenmerken en ontwikkelingsstoornissen zoals hoog begaafdheid, Autisme en ADHD komen aan bod, zodat leerkrachten leren effectief om te gaan met het gedrag dat met deze eigenschappen gepaard gaat.</p> <p><u>Methoden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennisoverdracht met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> - muzisch werken - persoonlijkheidskenmerken en ontwikkelingsstoornissen, mede toegelicht door (ervarings)deskundigen. • Stenvorming: coaching van leerkrachten in een muzische houding middels stemimprovisatie. <p>Het is mogelijk een tweede serie van vier bijeenkomsten te volgen waarin pedagogisch medewerkers en kinderen samen worden gecoacht. In een derde serie is het mogelijk leerkrachten te coachen terwijl zij werken met kinderen.</p>
Periode	Vier bijeenkomsten van vier uur. Iedere bijeenkomst bestaat uit een theoretisch en een praktisch onderdeel.
Tijd	10.00 -16.00 uur
Locatie	Op school of op locatie

Kosten	€3900,- per serie van vier bijeenkomsten.
Ouderbetrokkenheid	Een soortgelijke cursus is mogelijk voor ouders.
Aanbieder	Het Expertisecentrum Passend Onderwijs-Het Muzisch LAB. Coaches: Jan Verbogt en Aafke Koster.
Contactpersoon en contactgegevens	Aafke Koster T 0624328212 M akoster@de-rode-eik.nl

Thema	Communicatie
Titel	Omgaan met “Mondige Ouder”
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	De hele maatschappij wordt steeds mondiger. Ook in de opvang zijn ouders veel mondiger en (over)betrokken. Dit vergt voor de pedagogisch medewerker een andere benadering en andere aanpak. Hoe kun je hiermee omgaan, wat is belangrijk en hoe kun je dit aanpakken.
Periode	1 dagdeel
Tijd	08.30-12.00 of 13.00-16.30
Locatie	Incompany
Kosten	€650,00 excl. Btw
Ouderbetrokkenheid	n.v.t
Aanbieder	Weerbaarheidstrainers.nl
Contactpersoon en contactgegevens	Bert Feenstra T 0614237678 E bert@weerbaarheidstrainers.nl

Gezondheid

Thema	Gezondheid
Titel	Voorlichting Wat is gezonde voeding & Proeverij
Doelgroep	Ouders
Beschrijving activiteit	Wat is gezonde voeding? Er wordt zo veel gezegd en geschreven over voeding. Hoe weet je nu wat goede en echt gezonde voeding is? Aan de hand van natuurlijke voeding (ofwel natuurvoeding) wordt uitgelegd wat er wordt verstaan onder gezonde voeding, wat gezonde voeding inhoudt en vooral wat is gezonde voeding en wat zijn gezonde voedingsmiddelen. De voorlichting wordt afgewisseld met een proeverij.
Periode	Gedurende het hele schooljaar tijdens een bijeenkomst of ouderavond.
Tijd	In overleg. De voorlichting duurt 1 uur.
Locatie	In overleg.
Kosten	€ 75,- exclusief materiaalkosten en reiskosten. (Materiaalkosten € 30,- /60,- afhankelijk van het aantal deelnemers).
Ouderbetrokkenheid	Deze voorlichtingsavond voor ouders dient als aanvulling op de eventuele lessen voor kinderen.
Aanbieder	Bewust Natuurvoeding www.bewustnatuurvoeding.nl
Contactpersoon en contactgegevens	Petra van den Engel T: 06-55018244 E: info@bewustnatuurvoeding.nl

Thema	Gezondheid
Titel	Binnenmilieu in scholen
Doelgroep	Voorscholen en kinderopvang
Beschrijving activiteit	Een optimaal binnenmilieu is erg belangrijk voor kinderen. Mochten er vragen zijn over het binnenklimaat dan kunnen pedagogisch medewerkers ons om advies vragen. Wij kunnen zo nodig een stoplichtmeter uitlenen zodat ze zelf de ventilatie nauwkeurig kunnen controleren.
Periode	Kan altijd
Tijd	Afhankelijk van de vraag.
Locatie	-
Kosten	Gratis
Ouderbetrokkenheid	In principe niet
Aanbieder	GGD Groningen Team Medische Milieukunde
Contactpersoon en contactgegevens	Team Medische Milieukunde milieu@ggd.groningen.nl 050-3674000

Thema	Gezondheid
Titel	FitGaaf! 'Kids & Ouders'
Doelgroep	Kinderen van 2-4 jaar, ouders/verzorgers, gastouders en pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	<p>Een actieve en speelse leerervaring rond gezond eten, drinken, bewegen en slapen. Na een feestelijke en leerzame kick-off op de voorschoolse voorziening plakken kinderen vooral thuis stickers op hun eigen FitGaaf!-kalender, voor elke gezonde actie die ze hebben voltooid. Na vier weken is er weer een feestelijke afsluiting op de groep. Daarbij kunnen de kinderen dansen, tekenen en zingen over de gezonde FitGaaf!-thema's. Ook zijn er FitGaaf!-knuffels die de sessies op de groep extra leuk maken.</p> <p>Doelen: gezond eten, drinken, bewegen en slapen. Structurering, positieve gezondheid en zelfredzaamheid.</p>
Periode	4 weken
Tijd	<p>Is afhankelijk van de grootte en specifieke wensen/mogelijkheden van betreffende school. Als indicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kick-off duurt per groep 20-45 minuten - Afsluiting per groep 20-45 minuten - Wekelijks in de groep 5-10 minuten <p>Verder vindt het FitGaaf!-project voornamelijk thuis plaats. Elke dag kost dat kind en ouder/verzorger of gastouder maximaal 10 minuten tijd. FitGaaf! is flexibel en kan makkelijk aan de wensen van de school worden aangepast</p>
Locatie	Op de voorschoolse voorziening en thuis
Kosten	<p>Kosten zijn afhankelijk van een aantal factoren, onder andere de aanwezigheid van beschikbare (regionale) fondsen. Daarnaast worden kosten afgestemd via een offerte-op-maat. Want deze zijn afhankelijk van het totaal aantal kinderen dat deelneemt. Gezamenlijk afnemen door meerdere organisaties kan daarbij de kosten drukken. En kosten zijn afhankelijk van gewenste aanvullende dienstverlening/coaching vanuit FitGaaf! Als indicatie zijn er drie basis-mogelijkheden:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Zelf organiseren: €4,- per kind - Met ondersteuning van FitGaaf! organiseren: €7,- per kind - Volledig door FitGaaf! laten organiseren: €11,- per kind
Ouderbetrokkenheid	Ja, zeer actief (maar niet verplicht). Op de FitGaaf!-kalender is er ruimte voor één van de ouders/verzorgers om samen met het kind gezonde stickers te plakken. Zo kunnen kind en ouder/verzorger elkaar speels en positief motiveren.
Aanbieder	FitGaaf! www.fitgaaf.nl Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Tom Steffens (06-22470742) Of: 050-8500691 info@fitgaaf.nl

Thema	Gezondheid
Titel	Groepsvoorlichting
Doelgroep	Ouders
Beschrijving activiteit	De GGD/CJG kan in overleg met school groepsvoorlichting geven over verschillende onderwerpen/thema's
Periode	In overleg
Tijd	In overleg
Locatie	In overleg
Kosten	Geen
Ouderbetrokkenheid	De inhoud van het groepsbijeenkomst wordt bepaald door de vragen waarmee ouders komen. Door uitwisselen van ervaringen in de groep wordt de sociale cohesie versterkt; ouders leren van elkaar en zoeken ook buiten de bijeenkomsten om contact met elkaar. Door ervaringen met anderen te delen, hiervan te leren en meer betrokken te worden bij de gezondheid en ontwikkeling van de jeugdige, wordt een goede en stevige basis gegeven aan de gezondheid van de jeugdige en het ouderschap.
Aanbieder	GGD Groningen / CJG
Contactpersoon en contactgegevens	Jeugdverpleegkundige verbonden aan uw basisschool

Thema	Gezondheid
Titel	Shantala-babymassage
Doelgroep	Voor ouder(s) en baby's vanaf 2 mnd tot ongeveer 9 mnd
Beschrijving activiteit	Massage betekent aanraking en liefkozing. Het is een ontspannen manier om je baby beter te leren kennen en daarmee de hechting te bevorderen. In 3 lessen leren ouders stapsgewijs de basistechnieken van de massage, ook worden thema's behandeld, zoals tillen, huilen, krampen, enz.
Periode	Hele jaar door wisselende groepen van max 5 deelnemers en hun baby
Tijd	9.30 tot ongeveer 11 uur
Locatie	Consultatieburo Delfzijl, Jachtlaan 92 of op een andere passende locatie.
Kosten	Per cursus € 547,50 Euro
Ouderbetrokkenheid	1 van de ouders, of beiden zijn aanwezig
Aanbieder	CJG Delfzijl/Appingedam/Loppersum
Contactpersoon en contactgegevens	Ria van der Wal, jeugdverpleegkundige e-mail ria.van.der.wal@ggd.groningen.nl tel: 0631631930

Thema	Gezondheid
Titel	Smakelijke Moestuinen Peuterproef www.smakelijkemoestuinen.nl
Doelgroep	Peuters op de kinderopvang (2-4 jaar)
Beschrijving activiteit	Peuterproef moestuinbak met educatief programma en training voor PM-ers
Periode	Moestuinseizoen
Tijd	Zelf in te delen
Locatie	Wordt op locatie gebracht
Kosten	€ 750,- voor drie jaar (€ 1350 - € 600 bijdrage Jong Leren Eten)
Ouderbetrokkenheid	Ja (inclusief informatiemateriaal en format ouderavond)
Aanbieder	BuurtLab
Contactpersoon en contactgegevens	Hannelore Börger hannelore.borger@ggd.groningen.nl tel. 06 515753

Kindercoaching

Thema	Kindercoaching
Titel	Individuele coaching
Doelgroep	Vanaf 3 jaar
Beschrijving activiteit	<p>U kunt bij mij terecht wanneer een kind niet lekker in zijn/haar vel zit en u hier op, laagdrempelige manier, iets aan wilt doen. Individuele coaching van AiKochi helpt onder andere bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (faal)angsten • weinig zelfvertrouwen • scheiding • rouw • ADHD/ADD • hoogsensitiviteit • driftbuien • slaapproblemen • concentratieproblemen <p>Voor meer informatie zie ook www.aikochi.nl</p>
Periode	In overleg
Tijd	In overleg
Locatie	AiKochi heeft een eigen praktijk in Winneweer maar is ook ambulante en kan bij mensen thuis komen of op de opvang. Dit alles in overleg.
Kosten	Kan via het CJG of een verwijzing van de huisarts worden vergoed. Anders €60,- per sessie
Ouderbetrokkenheid	Ja
Aanbieder	AiKochi Kinder- en jeugdcoach
Contactpersoon en contactgegevens	Karin van den Berg 0613499838 info@aikochi.nl

Kind en media

Thema	Kind en media
Titel	Workshop Kind en Media
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Doel van de bijeenkomst is ouders / pedagogisch medewerkers bewust maken over verschillende aspecten van mediawijsheid in verband met de opvoeding van het jonge kind. Voorbeelden zijn: * eigen gedrag met media * de werking van media, voor- en nadelen * de beste begeleiding
Periode	Zelf bepalen
Tijd	60-90 minuten
Locatie	In de bibliotheek/In de VVE vestiging
Kosten	€500,-
Ouderbetrokkenheid	Ja
Aanbieder	Biblionet Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Mignon Noordegraaf m.noordegraaf@biblionetgroningen.nl

Meer bewegen

Thema	Meer bewegen
Titel	Peuteryoga
Doelgroep	Vanaf 2,5 jaar max. 10 peuters per groep.
Beschrijving activiteit	1 losse les ter kennismaking Of een serie van 3 – 4 lessen. 1 les duurt 30 min.
Periode	Donderdag of vrijdag tijdens schoolweken.
Tijd	Tussen 9.00 en 16.30.
Locatie	Lege ruimte, gym- of speellokaal.
Kosten	1-2 groepen per dag? € 75 per lesdag. 3-4 groepen per dag? € 125 per lesdag. 5-6 groepen per dag? € 150 per lesdag. + reiskosten a €0,19 per km (gerekend vanuit Garnwerd)
Ouderbetrokkenheid	Vooraf ontvangen ouders een informatiebrief.
Aanbieder	Geneke Nuijten, Het Zilveren Hart
Contactpersoon en contactgegevens	Geneke Nuijten www.hetzilverenhart.nl info@hetzilverenhart.nl 06 12163267

Thema	Meer bewegen
Titel	Beweegplezier
Doelgroep	De cursus Beweegplezier ondersteunt en schoolt professionals die (willen) werken met peuters.
Beschrijving activiteit	De thuissituatie (ouders), de school en opvang (groepsleiding) zijn bij uitstek geschikt om een gezonde leefstijl te promoten. Iedereen die tijdens school- of opvanguren werkt met kinderen heeft de unieke mogelijkheid spel- en beweegactiviteiten aan te bieden. Dagelijks bewegen hoort daarom een vast onderdeel te zijn, ook op de buitenschoolse opvang. Belangrijk is dan dat leiding beschikt over voldoende expertise, zelfvertrouwen en ideeën om spel- en beweegactiviteiten uit te voeren. Beweegplezier vergroot de kennis en vaardigheden van pedagogische medewerkers binnen de professionele opvang om kinderen op een eenvoudige en uitdagende manier te laten bewegen.
Periode	Gehele jaar
Tijd	2 uur per keer
Locatie	In overleg
Kosten	Beweegkriebels: € 1.938 exclusief BTW uitgaande van 7 bijeenkomsten van 2 uur
Ouderbetrokkenheid	Nee
Aanbieder	Huis voor de sport Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Andries Kooi, Sportconsulent DAL a.kooi@hvdsg.nl 06-26975272

Thema	Meer bewegen
Titel	Nijntje Beweegdiploma
Doelgroep	Peuters
Beschrijving activiteit	In de leeftijd van 2 tot en met 6 jaar vindt bij kinderen de grootste motorische ontwikkeling plaats. In deze periode komen namelijk verbindingen en vertakkingen van de hersencellen tot stand. Een goed motorisch fundament is van sterke invloed op de fysieke en mentale gesteldheid. Het is dan ook belangrijk om hierop in te spelen. Daarnaast is bewegen gezond en helpt het om overgewicht tegen te gaan. Zodra uw kind kan lopen zijn speelse manieren van bewegen noodzakelijk. Het Beweegdiploma helpt kinderen bij hun motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling.
Periode	15-20 weken
Tijd	45 minuten per activiteit
Locatie	Speellokaal of gymzaal
Kosten	Maatwerk, o.a. afhankelijk van het aantal groepen die meedoen. Beweegdiploma: Module 1; € 1.745 exclusief BTW (op basis van 16 leerlingen. Module 2 € 1.877,50 exclusief BTW (op basis van 25 leerlingen).
Ouderbetrokkenheid	Ja, door het organiseren van kijkochtenden voor ouders
Aanbieder	Huis voor de sport Groningen in samenwerking met de KNGU
Contactpersoon en contactgegevens	Andries Kooi, Sportconsulent DAL a.kooi@hvdsg.nl 06-26975272

Natuur en duurzaamheidseducatie

Thema	Natuur -en duurzaamheidseducatie
Titel	Energie van zon, wind en aarde
Doelgroep	Kinderen van 2-4 jaar
Beschrijving activiteit	We lezen het verhaal voor van Pieter Prikkel en de zon. Pieter Prikkel is eigenlijk een heel vervelend ventje en maakt met iedereen ruzie, ook met de zon. Die zegt op een gegeven ogenblik: bekijk het maar, ik maak jou niet meer warm. Zoek het nu maar zelf uit. De kinderen krijgen bij aanvang allemaal een ijsblokje in de hand zodat ze net zulke koude handjes krijgen als Pieter. Hoe krijgen we die nu weer warm? Door chocola te eten of door in de handjes te klappen? En als je hele lijf koud is wat dan?
Periode	n.o.t.k.
Tijd	0,5 uur
Locatie	Op school/opvanglocatie
Kosten	€ 110,00 per les
Ouderbetrokkenheid	Maak evt. van te voren ijsklontjes voor alle kinderen.
Aanbieder	Groninger Energie Koepel
Contactpersoon en contactgegevens	Jantine Koppert 06-11 47 42 46

Thema	Natuur en duurzaamheidseducatie
Titel	Beleef de boerderij!
Doelgroep	0 tot 4 jaar
Beschrijving activiteit	Kinderen gaan op ontdekkingsstocht in en om de boerderij. Op een speelse manier een interactief programma met roulerende activiteiten. Leren de kinderen waar hun voedsel vandaan komt. En omgaan met dieren en de boerderij.
Periode	In overleg
Tijd	1,5 uur
Locatie	Koe en Jij Bouwerschapweg 29a 9791 TG Ten Boer
Kosten	€ 75.-
Ouderbetrokkenheid	Ouders/ begeleiders worden betrokken als begeleider van de groepjes
Aanbieder	Koe en jij / Beleef de Koe (De Boer op Noord)
Contactpersoon en contactgegevens	Annely Langereis Muilwijk info@koeenij.nl 06-30294300

Opvoeden

Thema	Opvoeden
Titel	Oudercursus ASS
Doelgroep	Ouders met kinderen die een Autisme Spectrum Stoornis (ASS) hebben.
Beschrijving activiteit	6 bijeenkomsten of themabijeenkomsten per keer waarbij tijdens elke bijeenkomst een thema wordt behandeld. Daarnaast is er ruimte voor lotgenotencontact. Opzet is dat ouders naderhand elkaar ook blijven steunen.
Periode	Bij voldoende deelname
Tijd	Avonden, 1,5 uur per keer
Locatie	Kan op de opvang of elders bv CJG
Kosten	I.o.m. Dagmar Slager, preventiefunctionaris DAL
Ouderbetrokkenheid	Bijeenkomsten zijn speciaal voor ouders met kinderen met ASS in dezelfde levensfase
Aanbieder	MEE Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Carla Kamerling, c.kamerling@meegroningen.nl /06-31670013 of aanmeldpunt@meegroningen.nl /31670021

Thema	Opvoeden
Titel	Themabijeenkomsten/ uitwisseling ouders van kinderen met ASS.
Doelgroep	Ouders
Beschrijving activiteit	Themabijeenkomsten voor ouders van kinderen met ASS op de opvang. Met als doel dat ouder (h)erkenning vinden bij elkaar en elkaar kunnen informeren. Ouders kunnen daarna vaker bij elkaar komen op eigen initiatief. Het themadeel wordt verzorgd door een consulent informatie en advies van het Autisme Netwerk Groningen.
Periode	Eenmalig. Eventueel meer in overleg
Tijd	1,5 tot 2 uur per keer
Locatie	In een ruimte op school
Kosten	geen
Ouderbetrokkenheid	Vanzelfsprekend zijn pedagogisch medewerkers ook welkom.
Aanbieder	Autisme Netwerk Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Ellen Diemers en Geertje Baas Consult@autismegroningen.nl 06-51902264

Thema	Opvoeden
Titel	Informatie en advies over Autisme
Doelgroep	Iedereen die vragen heeft of meer wil weten over autisme. Pedagogisch medewerker, ouders, burens en andere betrokkenen..
Beschrijving activiteit	Via telefoon of mail kunnen vragen worden gesteld. De consulent informatie en advies denkt mee en of geeft informatie over alle aspecten van autisme
Periode	Gehele jaar door
Tijd	Altijd
Locatie	N.v.t.
Kosten	Geen
Ouderbetrokkenheid	Ook ouders kunnen bellen en of mailen.
Aanbieder	Autisme Netwerk Groningen www.autismegroningen.nl
Contactpersoon en contactgegevens	Consult@autismegroningen.nl 06-51902264 Ellen Diemers en Geertje Baas

Thema	Opvoeden
Titel	Bewust opvoeden “leren en ontdekken over jezelf is heel bijzonder en zal je eigen leven en dat van je kind veranderen”
Doelgroep	Ouders met kinderen tussen de 0 en 4 jaar
Beschrijving activiteit	<p>Als je kind niet lekker in zijn of haar vel zit, is het ook wel goed om te kijken hoe je als ouder je kind het beste kan begeleiden. Jouw rol kan een kind ondersteunen, zonder dat je het weet kan je bijvoorbeeld iets in stand houden. Daarom is het naast de hulpvraag die je kind heeft ook van belang te kijken wat je als ouders kunt doen om ermee te werken. Het kan dan bijvoorbeeld handig zijn om te ontdekken welke (opvoed) stijl je als ouder hebt!</p> <p>Soms zijn ouders bijvoorbeeld te sturend, zodat een kind weinig kans krijgt zichzelf te ontdekken. Of je geeft een kind juist teveel ruimte, waardoor een kind zich onzeker kan gaan voelen. Samen bekijken we hoe je kind en het gezin weer in balans kan komen. Een mooie ontdekkingstocht!</p> <p>Iedere workshop is een afwisseling van theorie met zoveel mogelijk voorbeelden uit de praktijk en daarbij passende oefeningen.</p> <p>Je krijgt tijdens de workshop volop de gelegenheid om je vragen over opvoeden te stellen. Je vindt steun en herkenning bij de andere ouders. En met de praktische en pedagogische tips van de coaches vergroot je je opvoedingsvaardigheden. Zo leer je beter omgaan met moeilijke situaties en wordt de omgang met je kind gemakkelijker.</p>
Periode	Eenmalig
Tijd	2 uur
Locatie	In overleg
Kosten	€ 425,00
Ouderbetrokkenheid	Ja
Aanbieder	AiKochi Kinder- en jeugdcoach

Contactpersoon en contactgegevens	Karin van den Berg 0613499838 info@aikochi.nl
-----------------------------------	---

Thema	Opvoeden
Titel	Temperamentvolle kinderen “ intense kinderen met een sterke eigen wil”
Doelgroep	Ouders met kinderen tussen de 2 en 4 jaar Heb jij een kind dat opvliegender lijkt te zijn dan andere kinderen? Lijkt jouw kind soms koppiger dan anderen of kan hij van slag raken van iets waarvan je het totaal niet had verwacht? Dan heb je waarschijnlijk een temperamentvol kind. Hoewel er veel leuke kanten zitten aan het hebben van een temperamentvol kind (ze zijn vaak heel enthousiast, uitbundig en empathisch) kan het ook voor veel lastige situaties zorgen.
Beschrijving activiteit	Je krijgt meer inzicht in; – wat er in je temperamentvolle kind omgaat – de oorzaken en aanleidingen die er zijn voor de sterke emoties van je kind – wat er nodig is om jouw kind zich optimaal te laten ontwikkelen Verder leer je hoe je; •kunt zorgen voor meer harmonie in huis •op effectieve wijze kunt samenwerken met je kind •je kind kunt helpen om beter om te gaan met zijn of haar emoties •de sterke kanten van je kind kunt stimuleren •beter om kunt gaan met driftbuien en andere lastige situaties Iedere workshop is een afwisseling van theorie met zoveel mogelijk voorbeelden uit de praktijk en daarbij passende oefeningen. Je krijgt tijdens de workshop volop de gelegenheid om je vragen over opvoeden te stellen. Je vindt steun en herkenning bij de andere ouders. En met de praktische en pedagogische tips van de coaches vergroot je je opvoedingsvaardigheden. Zo leer je beter omgaan met moeilijke situaties en wordt de omgang met je kind gemakkelijker.
Periode	Eenmalig

Tijd	2 uur
Locatie	In overleg
Kosten	€ 425,00
Ouderbetrokkenheid	Ja
Aanbieder	AiKochi Kinder- en jeugdcoach
Contactpersoon en contactgegevens	Karin van den Berg 0613499838 info@aikochi.nl

Thema	Opvoeden
Titel	Workshop 'Opvoeden in twee huizen'
Doelgroep	Ouders
Beschrijving activiteit	<p>Na een scheiding is het niet altijd gemakkelijk om goed in gesprek te blijven over de opvoeding van het kind. Ouders nemen afscheid van elkaar als partners en laten elkaar daarin los. Ouder laten elkaar echter niet los als co-ouders van hun kind! Ze blijven in de meeste gevallen samen verantwoordelijk voor je kind(eren). Hoe doe je dat eigenlijk, goed contact blijven houden over opvoeden als je gescheiden bent?</p> <p>Hoe pakken andere ouders dat aan? Waar kun je als ouder op letten als je zo goed mogelijk op één lijn wilt blijven? Wat heeft je kind nodig, maar ook: wat heb jij nodig?</p>
Periode	Op verzoek, het hele jaar door te plannen.
Tijd	In overleg
Locatie	In overleg en afhankelijk van de deelname. Het kan op de opvang of in CJG-ruimte.
Kosten	Er zijn voor ouders geen kosten aan verbonden.
Ouderbetrokkenheid	Workshop is bedoeld voor ouders.
Aanbieder	CJG DAL
Contactpersoon en contactgegevens	<p>Carmen Akollo 06-55680838 c.akollo@appingedam.nl</p>

Thema	Opvoeden
Titel	Hoogbegaafd, oh, ja!
Doelgroep	Ouders en professionals.
Beschrijving activiteit	Bij het vroegtijdig herkennen en erkennen van hoogbegaafde kinderen komen ze in hun kracht. Wat maakt dat deze kinderen extra blessuregevoelig zijn? Spelen we een wedstrijd met ze of spelen we een spel? Gaan we met ze in gesprek of in de oppositie? Een veelheid aan onderwerpen die in overleg ingevuld kunnen worden, afhankelijk van de doelgroep. Een koppeling van theorie aan de dagelijkse praktijk.
Periode	In overleg
Tijd	90 minuten
Locatie	In overleg, bij voorkeur ruimte met digibord.
Kosten	€250,00
Ouderbetrokkenheid	Ouders kan als doelgroep. Voor professionals kan het onderwerp ouders deel uitmaken van de workshop.
Aanbieder	Psychologenpraktijk Ad-RM
Contactpersoon en contactgegevens	Ria Meijer ria.meijer@ad-rm.nl 06-20369511

Thema	Opvoeden
Titel	Workshop 'Timemanagement voor gezinnen'
Doelgroep	Ouders
Beschrijving activiteit	<p>De periode waarin kinderen opgroeien is de meest intensieve periode van het leven van ouders. Soms vragen ouders zich misschien af hoe je gezin, werk, relatie, sociale leven én de rest ooit in één mensenleven passen.</p> <p>In deze workshop nemen ouders even afstand van de dagelijkse hectiek om scherp te krijgen wat in hun gezin soepel loopt (daar krijg je energie van!) en waar nog iets te winnen valt (daar kun je energie mee besparen!). We gaan de belangrijkste onruststokers te lijf en we helpen elkaar bij het maken van een actieplan, zodat ouders thuis meteen aan de slag kunnen en het gezinsleven weer wat makkelijker, soepeler en leuker wordt.</p>
Periode	Op verzoek, het hele schooljaar door te plannen.
Tijd	In overleg
Locatie	In overleg en afhankelijk van de deelname. Het kan op locatie of in een CJG-ruimte.
Kosten	Er zijn voor ouders geen kosten aan verbonden.
Ouderbetrokkenheid	Workshop is bedoeld voor ouders.
Aanbieder	CJG DAL
Contactpersoon en contactgegevens	Carmen Akollo 06-55680838 c.akollo@appingedam.nl

Relaties en seksualiteit

Thema	Relaties en seksualiteit
Titel	Voorlichting of advies op maat
Doelgroep	Docenten, ouders en/of leerlingen
Beschrijving activiteit	Team seksuele gezondheid staat altijd open om mee te denken over het beleid op het gebied van seksuele gezondheid. Ook kan er een voorlichter ingezet worden om een voorlichting te geven aan een groep.
Periode	N.v.t.
Tijd	Variërend.
Locatie	Opvang/ vergaderzaal/ etc.
Kosten	Een voorlichting geven door team seksuele gezondheid kost €55,- per uur.
Ouderbetrokkenheid	Kan
Aanbieder	Team seksuele gezondheid van de GGD.
Contactpersoon en contactgegevens	Team seksuele gezondheid. 050-3674049 sense.voorlichting@ groningen.nl

Thema	Relaties en seksualiteit
Titel	Vlaggensysteem
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Het Vlaggensysteem stimuleert gezond seksueel gedrag en draagt bij aan het voorkómen en terugdringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder kinderen. Het biedt pedagogisch medewerkers handvatten om seksueel gedrag adequaat te beoordelen, het bespreekbaar te maken en om gepast te reageren.
Periode	N.v.t.
Tijd	Een dag.
Locatie	Vergaderzaal.
Kosten	In overleg.
Ouderbetrokkenheid	Kan
Aanbieder	Team seksuele gezondheid van de GGD.
Contactpersoon en contactgegevens	Team seksuele gezondheid. 050-3674049 sense.voorlichting@ groningen.nl

Taalontwikkeling

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Cursus Voorleescoördinator
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers op de peuterspeelzaal of kinderdagverblijf
Beschrijving activiteit	<p>Na het volgen van deze cursus</p> <ul style="list-style-type: none"> • kun je samen met je leidinggevende het voorleesbeleid opzetten • kun je praktisch uitvoering geven aan het voorleesbeleid • kun je collega's enthousiast maken • kun je ouders informeren en enthousiasmeren over voorlezen • maak je deel uit van een samenwerkingsverband tussen de bibliotheek en andere instellingen binnen de regio <p>Deze cursus is eveneens onderdeel van het pakket Boekstart in de Kinderopvang.</p>
Periode	3 dagdelen
Tijd	In overleg
Locatie	In de bibliotheek/ In de VVE vestiging
Kosten	€250,- p.p.
Ouderbetrokkenheid	N.v.t.
Aanbieder	Biblionet Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Mignon Noordegraaf m.noordegraaf@biblionetgroningen.nl

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Workshop een Kleintje voorlezen
Doelgroep	Pedagogische medewerkers
Beschrijving activiteit	Een kleinte voorlezen is bedoeld om op een speelse manier in gesprek te gaan (met ouders) over taal, boeken en (voor)lezen.
Periode	Zelf bepalen
Tijd	Max 90 minuten
Locatie	In de bibliotheek of in de VVE vestiging
Kosten	€ 500,-
Ouderbetrokkenheid	Ja
Aanbieder	Biblionet Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Mignon Noordegraaf m.noordegraaf@biblionetgroningen.nl

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Wij gaan voorlezen
Doelgroep	Ouders en jonge kinderen van 2-4 jaar
Beschrijving activiteit	Na de introductie op de peuterspeelzaal of op het kinderdagverblijf gaan ouders een week lang thuis met het boek bezig
Periode	Minimaal 1 week lang
Tijd	Max 1 uur per week voor de ouder
Locatie	Voorlezen is Thuis, introductie in de groep op de instelling
Kosten	€ 2.50 per kind voor prentenboek en passend speelontdekboek erbij. € 40 voor introductie in de groep door de (voor) leesconsulent
Ouderbetrokkenheid	Ja
Aanbieder	Bibliotheek Appingedam
Contactpersoon en contactgegevens	Mignon Noordegraaf m.noordegraaf@biblionetgroningen.nl

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Training interactief voorlezen
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Tijdens de training Interactief Voorlezen leer je o.a. hoe je met baby's, dreumesen en peuters in gesprek gaat over een verhaal. Je leert hoe je het voorlezen goed kunt organiseren maar ook hoe je er een leuke en leerzame activiteit van maakt. De training is bedoeld voor pedagogisch medewerkers en bestaat uit tweedagdelen. Het eerste dagdeel gaat over kinderen van 0 tot 2 jaar, het tweede dagdeel over kinderen van 2 tot 4 jaar.
Periode	In overleg
Tijd	2 dagdelen
Locatie	In de bibliotheek/In een VVE vestiging
Kosten	€ 150,- p.p.
Ouderbetrokkenheid	N.v.t.
Aanbieder	Biblionet Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Mignon Noordegraaf m.noordegraaf@biblionetgroningen.nl

Thema	Signaleren van problemen in de taalontwikkeling. Handvatten voor taalstimulering
Titel	De (niet) pratende peuter
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Deze interactieve workshop heeft als doel leidsters te informeren over de spraak- en taalontwikkeling van het jonge kind. Daarnaast komt het onderwerp signaleren van problemen in de spraak-taalontwikkeling aan de orde en een aantal handvatten om de taal van het jonge kind te stimuleren. Dit alles gebeurt middels een stukje theorie, maar ook interactief door korte opdrachten en filmpjes. Daarnaast is er de mogelijkheid samen in gesprek te gaan en vragen te stellen.
Periode	Gehele jaar
Tijd	2 dagdelen van 2 uur
Locatie	In overleg
Kosten	Kosteloos
Ouderbetrokkenheid	Nee
Aanbieder	Kentalis
Contactpersoon en contactgegevens	Maaïke Brandenburg m.brandenburg@kentalis.nl 0612740109

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Voorlichting Meertaligheid
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe verwerven kinderen taal in een situatie waarin meerdere talen een rol spelen? • Welke factoren zijn daarbij van belang? • Hoe signaleer je problemen in de taalverwerving bij een meertalig kind? • Hoe kun je in de praktijk aan de slag met meertalige kinderen? <p>Tijdens deze voorlichting zullen deze en andere vragen rondom het thema Meertaligheid beantwoord worden.</p>
Periode	Gehele jaar
Tijd	1 dagdeel van 2 uur
Locatie	In overleg
Kosten	Kosteloos
Ouderbetrokkenheid	Nee
Aanbieder	Kentalis
Contactpersoon en contactgegevens	<p>Maaïke Brandenburg m.brandenburg@kentalis.nl 0612740109</p>

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Kennismaking Nederlands met gebaren.
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Werk je met jonge kinderen en wil je hun communicatie en taalontwikkeling nog meer stimuleren? Door het gesproken Nederlands te ondersteunen met gebaren (NmG) voelen jonge kinderen zich meer begrepen, maken makkelijker en intenser contact en zijn er minder frustraties. Kun jij dit in jouw werk toepassen? Geef je dan op voor een eerste kennismaking met ondersteunende gebaren voor peuters!
Periode	Gehele jaar
Tijd	1 dagdeel van ongeveer 2 uur
Locatie	In overleg
Kosten	Kosteloos
Ouderbetrokkenheid	Nee
Aanbieder	Kentalis
Contactpersoon en contactgegevens	Maaïke Brandenburg m.brandenburg@kentalis.nl 0612740109

Thema	Taalontwikkeling
Titel	Opvoeding en taalstimulering “Taal voor thuis”
Doelgroep	Ouders
Beschrijving activiteit	“Taal voor Thuis” is een cursus voor ouders die meer willen weten over waar hun kind op school mee bezig is, zodat zij hun kind ook kunnen helpen met onderwerpen die op school voorbij komen. Er komen verschillende thema’s aan bod zoals; een gesprek met de leerkracht, het rapport, feest op school, eten en drinken, gevoelens en meer. Ouders volgen de cursus in groepjes en werken met het oefenmateriaal van “Taal voor Thuis.” De training wordt gegeven door een getrainde vrijwilliger.
Periode	In overleg
Tijd	In blokken van 5 bijeenkomsten van 1,5 uur (incl inloop en pauze) met een maximum van 20 bijeenkomsten. Na elk blok wordt er besproken of er behoefte is om door te gaan.
Locatie	Nader te bepalen
Kosten	Geen
Ouderbetrokkenheid	“Taal voor Thuis” richt zich op ouders en heeft als doel de ouderbetrokkenheid en de taalstimulering thuis te vergroten.
Aanbieder	Stichting Lezen & Schrijven i.s.m. het Taalhuis.
Contactpersoon en contactgegevens	Lobke Kooistra lobke@lezenenschrijven.nl 06-11903192

Veilig opgroeien

Thema	Veilig opgroeien
Titel	Workshop Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Tijdens deze workshop nemen wij met u de vijf de stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling door. Letterlijk stap voor stap. aan de hand van voorbeelden en groepsinteractie leert u wat de meldcode inhoudt. En hoe deze in uw organisatie past en toepasbaar is.
Periode	Gedurende het hele schooljaar, op aanvraag.
Tijd	90 minuten, mogelijk gedurende het hele schooljaar
Locatie	Op locatie
Kosten	Geen
Ouderbetrokkenheid	Nee, deze workshop is bedoeld voor professionals.
Aanbieder	Veilig Thuis Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Kenniscentrum Veilig Thuis Groningen kenniscentrum@veiligthuisgroningen.nl 050-5239239

Thema	Veilig opgroeien
Titel	Je maakt je zorgen als professional, en dan?
Doelgroep	Pedagogisch medewerkers
Beschrijving activiteit	Over het algemeen kunnen kinderen in Nederland opgroeien in een veilige en stabiele leefomgeving. Soms is dat niet het geval en maak je je als professional zorgen. Waar kun je dan terecht met je vragen of zorgen? Wat is Veilig Thuis voor een organisatie en wat kan zij voor u betekenen? Bent u bekend met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling? Tijdens deze voorlichting gaan we in op dit soort vragen.
Periode	Gedurende het hele schooljaar, op aanvraag. In het bijzonder jaarlijks tijdens de: <ul style="list-style-type: none"> - Week van het Vergeten Kind - Week tegen Kindermishandeling - Week tegen huiselijk geweld
Tijd	90 minuten, mogelijk gedurende het hele schooljaar
Locatie	In-company
Kosten	Geen
Ouderbetrokkenheid	Nee, deze voorlichting is bedoeld voor professionals.
Aanbieder	Veilig Thuis Groningen
Contactpersoon en contactgegevens	Kenniscentrum Veilig Thuis Groningen kenniscentrum@veiligthuisgroningen.nl 050-5239239